

แนวความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิของคนทุกคน

ในบทนี้จะทำการศึกษาดังกล่าวถึงสถานะทางกฎหมายของคนทุกคนโดยจะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับคนทุกคน โดยผู้เขียนวิทยานิพนธ์ต้องการชี้ให้เห็นว่าเมื่อคนทุกคนได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะในฐานะโจทก์จำเลย หรือพยาน ในทางกฎหมายได้ถือว่าคุณค่าของบุคคลดังกล่าวมีสิทธิเท่ากับบุคคลปกติทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามคนทุกคนดังกล่าวก็มีความสามารถไม่เท่ากับบุคคลปกติ จากการศึกษพบว่าในนานาอารยประเทศได้มีวิธีการแก้ไขความบกพร่องของเรื่องความสามารถของคนทุกคนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้คนทุกคนได้รับความคุ้มครองซึ่งสิทธิต่าง ๆ ในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

โดยปกติแล้วกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดถึงสิทธิของบุคคลปกติทั่วไป แต่อย่างไรก็ดีไม่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศใดเลยที่กำหนดถึงสิทธิของคนพิการหรือคนทุกคนไว้ เพียงแต่นานาอารยประเทศมักจะกำหนดสิทธิของคนพิการ หรือคนทุกคนไว้ในกฎหมายพิเศษ การศึกษาถึงสิทธิของคนทุกคนจึงต้องศึกษาทั้งกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายพิเศษ โดยผู้เขียนวิทยานิพนธ์จะได้กล่าวเป็นลำดับไป

1. หลักเกณฑ์และแนวความคิดทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบุคคลย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายถึงหลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย¹ (Equality before the law) ซึ่งหลักนี้สอดคล้องกับประเทศปฎิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ว่ามนุษย์จะต้องเท่าเทียมกัน ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ได้มีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นก็ได้มีหลักความเสมอภาคในกฎหมายตามมาด้วย

¹ สมยศ เชื้อไทย, "คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป," หน้า 138.

สิทธิเสรีภาพซึ่งรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นสิทธิเสรีภาพที่เรียกว่า สิทธิขั้นพื้นฐาน คือ เป็นสิทธิติดตัวมนุษย์ซึ่งไม่มีใครพรากไปจากตัวมนุษย์ จึงเรียกกันว่า "สิทธิมนุษยชน" รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่อาจจะขกเลิกเพิกถอนสิทธิอันนี้ได้ และไม่สามารถที่จะจำกัดหรือรุกรานสิทธิเสรีภาพนี้ได้ตามอำเภอใจ เว้นแต่กฎหมายซึ่งออกโดยคำแนะนำและคำยินยอมของรัฐสภาจะอนุญาตให้ทำได้เท่านั้น ในลักษณะนี้การมีสิทธิเสรีภาพของบุคคลจึงเป็นด้านหลักการ อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจึงเป็นข้อยกเว้นกล่าวคือสำหรับบุคคลถ้าไม่มีกฎหมายห้ามย่อมมีเสรีภาพที่จะกระทำหรืองดเว้นกระทำการต่าง ๆ ได้ สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีอำนาจไปจำกัดหรือรุกรานสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนเท่านั้น²

เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้มีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาและจำเลยที่ยากจนในคดีอาญา กล่าวคือได้มีการให้หลักประกันสิทธิในการมีทนายตามมาตรา 31 ว่า "ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้ยากไร้ไม่สามารถจัดหาทนายความสำหรับตนเองได้ บุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ" จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแสดงให้เห็นว่าได้มีการกำหนดนโยบายไว้อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในกรณีที่บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ยากไร้ไม่สามารถจัดหาทนายสำหรับตนเองได้ ดังนั้นสิทธิดังกล่าวนี้จะมีขอบเขตและเนื้อหาสาระเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องดำเนินการตรากฎหมายเพื่อรับรองบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญในมาตรานี้ ฉะนั้นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะยอมรับให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามีสิทธิที่จะมีทนายโดยความช่วยเหลือจากรัฐได้มากน้อยเพียงใด เมื่อได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามีสิทธิเพียงใดก็ย่อมต้องถือว่าสิทธิตามรัฐธรรมนูญในเรื่องการให้ความช่วยเหลือในการจัดหาทนายให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ยากไร้มีขอบเขตและเนื้อหาสาระเพียงเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดีไม่มีบทบัญญัติมาตราใดในรัฐธรรมนูญที่บัญญัติถึงสิทธิในการมีล่ามภาษามือสำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกในคดีอาญา เนื่องจากคนหูหนวกไม่อาจเข้าใจและทราบสิทธิต่าง ๆ ของตนได้เมื่อตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ล่ามภาษามือ

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 133.

จึงมีความจำเป็นอย่างถึง สำหรับผู้ต้องหาและจำเลยที่หนวก และถือว่าเป็นสิทธิที่มีความสำคัญ เป็นอันดับแรกสำหรับผู้ต้องหาและจำเลยที่หนวก เช่นเดียวกับสิทธิในการมีทนายซึ่ง เป็นสิทธิที่สำคัญ เป็นอันดับแรกสำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นคนปกติทั่วไป

2. หลักเกณฑ์และแนวความคิดทางกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2.1 ลักษณะและวัตถุประสงค์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ เพราะเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การบังคับใช้กฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายสารบัญญัติ กล่าวคือว่า กฎหมายอาญากำหนดหลักเกณฑ์ว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ต้องระวางโทษ หรือต้องใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย แต่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดหลักเกณฑ์การบังคับใช้กฎหมายอาญ่อีกต่อหนึ่ง³

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นจะบัญญัติถึงขอบเขตอำนาจของเจ้าพนักงานเขตอำนาจของศาลในการพิจารณาคดี หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาคดีเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิด และการลงโทษผู้กระทำความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายอาญา หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ต้องยึดหลักความเป็นธรรม ทุก ๆ คน จะได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมและเสมอภาคทั่วหน้ากัน ดังนั้นในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงมีบทบัญญัติมากมายหลายลำดับและค่อนข้างซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามหลักยุติธรรมและเป็นหลักประกันสำหรับผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ต้องถูกศาลพิพากษาลงโทษอย่างไม่ยุติธรรมตลอดจนการอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษานั้นด้วย⁴

สำหรับวัตถุประสงค์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น มีผู้ให้ข้อสรุปไว้หลายท่านเช่น

³ คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528), หน้า 2.

⁴ อู่ส่าห์ โคมลปาณิก, "สาระสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา," ใน กฎหมายวิธีสบัญญัติ 3 หน่วยยที่ 1-7 (กรุงเทพมหานคร: วิตเตอร์ เพาเวอร์ พอยท์, 2528), หน้า 7.

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย สรุปว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็คือ การพยายามให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องร้องต่อศาล และให้มีการพิจารณาพิพากษาผู้กระทำความผิด โดยเที่ยงธรรมที่สุด⁵

อาจารย์ อู่สำหิ โทมลปาณิก ได้สรุปว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสืบค้นหาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงให้ได้อย่างรวดเร็ว และพิพากษาลงโทษอย่างแน่นอนแก่ผู้ที่ละเมิดกฎหมายอาญา หรือคุ้มครองสังคม ในขณะที่เดียวกันก็มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกจับอย่างไม่เป็นธรรม และแม้บุคคลได้กระทำความผิดก็จะไม่ถูกฟ้อง หรือไม่รับการพิจารณาอย่างไม่ยุติธรรม⁶

ศาสตราจารย์ คณิง ฤาไชย ได้กล่าวว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีวัตถุประสงค์ทั้งในการปราบปรามลงโทษผู้กระทำความผิด และในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของเอกชนผู้ถูกกล่าวหาฟ้องร้อง⁷

นอกจากนี้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของบางประเทศได้มีการบัญญัติถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายไว้อย่างชัดเจน เช่น

วัตถุประสงค์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของโซเวียต ตามมาตรา 2 คือ "การเปิดเผยการกระทำความผิดโดยรวดเร็วและสมบูรณ์ การจับตัวผู้กระทำความผิด และการประกันการใช้กฎหมายที่ถูกต้อง เพื่อว่าทุกคนที่กระทำความผิดจะถูกลงโทษที่ยุติธรรม และมีผู้ใดสักคนเดียวที่ไม่ได้กระทำความผิดจะต้องถูกนำตัวมาได้รับผิดทางอาญา และถูกพิพากษาลงโทษ"⁸

⁵หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา : ศึกษาทางคำพิพากษาศาลฎีกา, (พระนคร: โรงพิมพ์แม่บ้านการเรือน, 2507), หน้า 10.

⁶อู่สำหิ โทมลปาณิก, "สาระสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา," หน้า 10-12.

⁷คณิง ฤาไชย, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เล่ม 1 พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติมโดย ณรงค์ ใจหาญ (กรุงเทพมหานคร: มิตรนราการพิมพ์, 2530), หน้า 1.

⁸หยุด แสงอุทัย, "เอกสารประกอบการพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา," ชุด 1 22 กรกฎาคม 2506.

ตามมาตรา 1 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของญี่ปุ่น คือ "ที่จะทำให้ข้อเท็จจริงของกรณีแจ่มแจ้ง ตลอดจนใช้และบังคับกฎหมายอาญาและระเบียบต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับคดีอาญาโดยถูกต้องและรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันจะต้องคำนึงถึงอย่างเต็มที่ซึ่งการดำรงไว้ซึ่งสวัสดิภาพสาธารณะ และหลักประกันสิทธิมนุษยชนอันเป็นมูลฐานของเอกชน"

ตามที่กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมารับการพิจารณาพิพากษาลงโทษอย่างรวดเร็วและแน่นอน ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดด้วย เนื่องจากว่าในปัจจุบันนี้ผู้ถูกกล่าวหาไม่ถือเป็นวัตถุแห่งการชักฟอกอีกต่อไปแล้ว แต่หากเป็น "ประธานในคดี" กล่าวคือว่ามีสิทธิที่จะกระทำการใด ๆ ในคดีทั้งในการกระทำและทางอยู่เฉย

สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในทางกระทำในชั้นสอบสวนในประเทศไทยยังมีค่อนข้างน้อยหรือแทบไม่มีเลย ในต่างประเทศผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่สำคัญ เช่น สิทธิที่จะอยู่ร่วมด้วยในการดำเนินคดีของเจ้าพนักงานและศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 165 สิทธิที่จะมีทนายช่วยเหลือในคดีและสิทธิที่จะให้การแก้คดี

สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในทางอยู่เฉย คือสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะตัดสินใจตนเองในคดีได้ และการใช้วิธีการที่มีชอบเป็นสิ่งที่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 134 และ 135

อย่างไรก็ตามมาตรการการบังคับของรัฐต้องสามารถใช้กับผู้ถูกกล่าวหาได้ เพราะมิฉะนั้นแล้วการดำเนินคดีอาญาก็ย่อมจะมีอาจดำเนินไปได้ นอกจากนี้รัฐยังอาจหาพยานหลักฐานจากผู้ถูกกล่าวหาได้ด้วย แม้กระนั้นก็ตามการใช้มาตรการบังคับ หรือการค้นหาความจริงจากผู้ถูกกล่าวหาจะกระทำเกินเลยจนทำให้ฐานะความเป็นประธานในคดีของผู้ถูกกล่าวหาถูกระทบกระเทือนไม่ได้¹⁰

⁹ เรื่องเดียวกัน

¹⁰ คณิต ๗ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม), หน้า

2.2 หลักเกณฑ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (หลักเกณฑ์การให้ความเป็น ธรรมของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา)

การดำเนินคดีอาญาสมัยใหม่ใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญคือ การแยกหน้าที่ฟ้องร้อง และหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีออกจากกัน ในห้องคดีในการดำเนินคดีอาญาที่ต่างหากจากกันเป็นผู้กระทำหน้าที่ทั้งสองนั้น และให้โอกาสแก่ผู้ต้องหาและจำเลยได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ดังนี้ในการดำเนินคดีอาญาจึงให้สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้ต้องหาและจำเลยและห้ามการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยมิชอบ¹¹ ดังนั้นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ เช่น¹²⁻¹³ หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ¹⁴ หลักค้นหาความจริง¹⁵ หลักฟังความทุกฝ่าย¹⁶ หลักทวงถาม¹⁷ หลักพยานโดยตรง¹⁸ หลักเปิดเผย¹⁹ หลักความอิสระในการตั้งน้ำหนักพยานหลักฐาน²⁰ และหลักยกประโยชน์แห่งความสงสัย²¹ เป็นต้น ซึ่งหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่จะทำให้การใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นไปตามวัตถุประสงค์คือ มีประสิทธิภาพในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ในขณะที่เดียวกันก็คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลย พร้อมทั้งยังให้โอกาสแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ด้วยเช่นกัน

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6-7.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 7-11.

¹³ หุตุ แสงอุทัย, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา : ศึกษาทางคำพิพากษาศาลฎีกา, หน้า 13-20.

¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 32.

¹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131, 143.

¹⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134, 138, 153(5), 172.

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 11, 172, 237.

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 229, 243.

¹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172.

²⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคแรก.

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง.

คนหูหนวกก็เช่นเดียวกันเมื่อตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมได้รับสิทธิต่าง ๆ ข้างต้นด้วย คนหูหนวกในทางกฎหมายวิชิพิจารณาความอาญาไม่ได้ให้คำจำกัดความหรือกำหนดสถานะในทางกฎหมายไว้ มีบัญญัติไว้เพียงอย่างกว้าง ๆ ในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 อีกทั้งยังได้กำหนดสถานะทางกฎหมายของคนหูหนวกด้วย จึงจะได้ทำการศึกษาต่อไป

3. คำนิยามของคำว่า "คนพิการ"

คนหูหนวกนั้นถูกจัดว่าเป็นคนพิการทางร่างกายประเภทหนึ่ง และในการนิยามศัพท์ของคำว่า "คนหูหนวก" นั้นในทางกฎหมายไม่ได้มีการให้คำจำกัดความไว้เป็นการเฉพาะ เพียงแต่บัญญัติศัพท์ให้คนพิการหมายความรวมถึงคนหูหนวกด้วยเท่านั้น

3.1 ความหมายโดยทั่วไป

ความหมายของคำว่า "คนพิการ" นั้น โดยทั่วไป เข้าใจว่าเป็นบุคคลที่ขาด ขาด ขาด หูหนวก ตาบอด หรือเป็นความพิการที่เห็นได้ชัดเจนเท่านั้น และมีปัญหาถกเถียงในการจำกัดความมานานแล้วว่าจะให้มีความหมายและขอบเขตเพียงใด โดยเฉพาะในประเทศที่คือพัฒนาและกำลังพัฒนายังมีผู้สนใจไม่มากนัก จึงยังไม่จำกัดไปแน่นอนและในวงการทั่ว ๆ ไปมักกล่าวว่า "คนคือยังช่วยเหลือหรือสงเคราะห์ไม่ถึงหรือดีเท่าที่ควรแล้วจะเอาเวลา เงินทองที่ไหนมาช่วยคนพิการ" แต่เมื่อต่อมาได้เกิดความเข้าใจว่าคนพิการมีความหมายขอบเขต และจำนวนมากขึ้นเพียงใดแล้ว จึงเห็นประโยชน์และความจำเป็นในการฟื้นฟูสมรรถภาพและสงเคราะห์คนพิการกันที่ด้วยความเต็มใจ

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493 บัญญัติไว้ว่า "คนพิการ หมายความว่า เสื่อวิธวะ มีแขนขา เป็นต้น เสื่อไปจากสภาพเดิม" เมื่อขยายความแล้วคนพิการ หมายถึง บุคคลที่ขาดวิธวะสำคัญของร่างกายนอย่างหนึ่ง จนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างบุคคลปกติ ฉะนั้นคำว่าพิการจึงครอบคลุมหรือเพ่งเล็งไปถึงความไม่สามารถในการปฏิบัติกรงาน ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า "Disabled" ตราบใดที่อาการดังกล่าวข้างต้นนั้นยังมีทางรักษาให้หายได้ ยังไม่เรียกว่าเป็นความพิการ²²

²² รายงานคณะสังคมนตรีสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "เรื่องการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ," หน้า 1.

นอกจากนี้สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "คนพิการ" หมายถึง บุคคลที่ไม่สมบูรณ์ทางร่างกาย สมอง หรือจิตใจ จนไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ศึกษาเล่าเรียน หรือประกอบอาชีพเช่นบุคคลปกติได้ นอกจากนี้ยังได้แบ่งประเภทคนพิการเป็น 5 ประเภท คือ คนพิการทางขนานและลำตัว คนพิการตาบอด คนพิการหูหนวก คนพิการปัญญาอ่อน และคนพิการซ้ำซ้อน และความหมายของคนพิการในกรณีนี้ยังหมายความรวมถึง ผู้ป่วยเป็นอัมพาต ผู้ป่วยเป็นโรคจิต ผู้ติดยา ติดเหล้า ซึ่งเป็นสิ่งเสพติดด้วย เพราะผู้ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ขาดความสามารถที่จะปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เช่น บุคคลปกติ

3.2 ความหมายตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้ให้คำจำกัดความของ "คนพิการ" ไว้ว่าหมายถึงความถึง คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง²³

ในปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงออกมากำหนดในรายละเอียดของประเภทและหลักเกณฑ์ในเรื่องความพิการของบุคคลไว้ อย่างไรก็ตามก็ดีโดยปกติแล้วความพิการนั้นสามารถตรวจสอบรายละเอียดได้ อาทิเช่น คนพิการตาบอด จะมีตัวเลขวัดขนาดการเห็นที่สร้างขึ้นมาจากดัชนีแพทย์ คนพิการปัญญาอ่อน จะใช้ไอคิวเป็นเครื่องกำหนด ส่วนคนพิการหูหนวกจะมีหน่วยวัดระดับความได้ยินเป็นเดซิเบล

คนพิการถือว่าเป็นบุคคลที่มีสภาพร่างกายหรือจิตใจผิดไปจากบุคคลปกติธรรมดา กฎหมายจึงได้ให้คำจำกัดความและกำหนดสถานะของคนพิการไว้เป็นพิเศษเพื่อวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือให้คนพิการเหล่านั้นอยู่ในสังคมได้โดยไม่เสียเปรียบ และการที่รัฐให้การดูแลเป็นพิเศษย่อมหมายความว่าคนพิการเหล่านั้นมีความสามารถไม่เท่ากับบุคคลปกติธรรมดาตนเอง

²³ ปัจจุบันยังไม่พบว่ามีกฎกระทรวงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

4. คนหูหนวกและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

4.1 ประเภทของคนหูหนวก

คนหูหนวกแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

ก. หูหนวกก่อนมีภาษาพูด คือ เกิดมาพูดไม่ได้เลย

ข. หูหนวกภายหลัง คือ คนหูหนวกประเภทนี้จะต้องมีการกระตุ้นให้พูดอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะลืมคำที่เคยพูดได้ เพราะจะไม่ได้ยินเสียงที่ตนเองพูดแต่จะอาศัยการอ่านปาก อย่างไรก็ตามการอ่านปากมักใช้ไม่ได้ผลในการพิจารณาคดี เพราะคนหูหนวกจะไม่ทราบว่ามีใครกำลังพูดและหาคนพูดไม่พบ หรือไม่สามารรถเข้าใจศัพท์กฎหมาย และที่สำคัญคนหูหนวกจะสามารถอ่านปากโดยเข้าใจได้เพียง 1 ใน 3 เท่านั้น และที่สำคัญที่สุดการอ่านปากจะไม่ได้ผลกับคนหูหนวกก่อนมีภาษาพูด เพราะเป็นการสื่อสารทางเดียว และไม่มีวิธีการใดที่คนหูหนวกจะโต้ตอบได้ นอกเสียจากว่าจะใช้ภาษามือสื่อสารกับคนหูหนวกประเภทนี้²⁴

ในทางการแพทย์พบว่า การสูญเสียการได้ยินมีสาเหตุมาจาก 3 กรณีดังนี้

1. sensori-neural loss หมายถึง ประสาทของหูส่วนในทำงานไม่เป็นปกติ เกิดจากการได้ยินเสียงที่ดังเกินขนาด หรืออวัยวะได้รับบาดเจ็บ หรือเกิดจากกรรมพันธุ์ และยังไม่มียุทธวิธีการรักษาทางการแพทย์

2. conductive loss หมายถึง มีของเหลวอุดตันอยู่ในช่องหูส่วนนอกและส่วนกลาง ซึ่งในกรณีนี้จะขึ้นอยู่กับอายุและสามารถรักษาด้วยการผ่าตัดได้

3. central loss หมายถึง สมองส่วนกลางที่ควบคุมการได้ยินได้รับความเสียหาย และยังไม่มียุทธวิธีการรักษาทางการแพทย์²⁵

จากการศึกษาพบว่าในสหรัฐอเมริกาบุคคลที่หูหนวกมีจำนวนมากกว่าบุคคลที่ตาบอดถึง 2 เท่า และเมื่อเทียบกับคนหูหนวกแล้วคนตาบอดมีปัญหาในกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาน้อยกว่า เพราะในกระบวนการยุติธรรมนั้นใช้ภาษาพูดเป็นหลัก²⁶

²⁴L'Jacobs, A Deaf Adult Speak Out (1974).

²⁵E.Levine, The Ecology of Early Deafness : Guides to Fashioning and Psychological (1981).

²⁶J.Schein & M.Delk, The Deaf Population of the United Stated (1984), p.87.

ตามความหมายของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาถือว่า²⁷ คนหูหนวกเป็นบุคคลที่มีความสามารถสมบูรณ์ตามกฎหมาย ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคคนหูหนวกเป็นได้ทั้งโจทก์ จำเลย หรือพยาน แม้ว่าคนหูหนวกจะถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถตามกฎหมายก็ตาม แต่ตามความเป็นจริงแล้วคนหูหนวกมีความสามารถไม่เท่ากับบุคคลธรรมดา

4.2 ความสามารถของคนหูหนวกในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

คนหูหนวกถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถสมบูรณ์ตามกฎหมาย แม้จะมีสภาพร่างกายบกพร่องก็ตาม อย่างไรก็ตามคนหูหนวกก็มีความสามารถทางร่างกายไม่เท่ากับบุคคลธรรมดา

คนหูหนวกแต่เดิมนั้นถูกพิจารณาว่าเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดในเรื่องความสามารถ เพราะฉะนั้นจึงไม่ได้รับอนุญาตให้การเป็นพยาน²⁸ แต่ในปัจจุบันนี้คนหูหนวกและเป็นผู้ได้รับ การยอมรับโดยทั่วไปว่า มีความสามารถเพียงพอที่จะเป็นพยานได้²⁹ โดยมีหลักเกณฑ์พื้นฐานอยู่ 2 ประการ

1. พยานต้องสามารถเข้าใจคำถาม และสามารถตอบคำถาม กล่าวคือพยานที่หูหนวกต้องมีระบบของการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพหรือใช้ได้ทางปฏิบัติ
2. พยานต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของการสาบานตน ทั้งนี้เพื่อที่จะพูดแต่ความเป็นจริง

²⁷ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 96

²⁸ Wharton's Criminal Evidence, 10th ed. Vol.1, see 375.

²⁹ Bugg V. Houlka, 122 Miss. 400, 84 So.387.

วิธีการพิสูจน์ความสามารถของพยานที่หูหนวกมีอยู่ 2 วิธี

วิธีที่ 1 โดยคำให้การของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งทำการสื่อสารกับคนหูหนวกโดยจะทำการตรวจสอบพยานที่หูหนวกนอกห้องพิจารณาของศาล และผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ให้การว่า พยานที่หูหนวกนั้นมีวิธีการสื่อสารที่เพียงพอหรือไม่ หรือ

วิธีที่ 2 ขณะพิจารณาคดีในศาลผู้พิพากษาและลูกขุนจะเป็นผู้พิจารณาว่า พยานที่หูหนวกสามารถให้การเป็นพยานโดยผ่านการช่วยเหลือจากล่ามภาษามือหรือให้การในลักษณะอื่นใดได้หรือไม่

จากหลักเกณฑ์พื้นฐานประการที่หนึ่งได้กล่าวไว้แล้วว่า คนหูหนวกจะได้รับอนุญาตให้การเป็นพยานได้นั้นจะต้องมีวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังต้องขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์พื้นฐานที่ว่าคู่ความมีสิทธิที่จะถามค้านพยานซึ่งให้การเป็นปฏิปักษ์กับตนได้ด้วย ซึ่งสิทธิในการถามค้าน (Cross-examination) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและมีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง เพราะโดยหลักแล้วไม่มีวิธีอื่นใดที่จะเปิดเผยการเบี่ยงความเท็จหรือข้อผิดพลาดในส่วนของพยานได้ เว้นแต่โดยการซักค้านอย่างละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งอาจจะเปิดเผยความกำกวม การขาดความรู้ความไม่เข้าใจ ความอคติ หรือผลประโยชน์ส่วนตัวในส่วนของพยานได้อย่างไรก็ตาม เอเซอร์³⁰ ได้ชี้ให้เห็นว่าการตัดพยานที่หูหนวกออกไปเพียงเพราะเหตุว่าการซักพยานผู้นั้นทำได้ยากย่อมเป็นการไม่สมควร ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ได้ปรากฏชัดในคดี *Burgess v. State* กล่าวคือในคดีนี้ เกรย์ เบย์ ซึ่งเป็นคนหูหนวกได้เบิกความในฐานะพยานฝ่ายโจทก์ ซึ่งเห็นเหตุการณ์และได้เบิกความเป็นปฏิปักษ์ต่อเมอร์เกสจำนวน โดยใช้ภาษามือแบบธรรมชาติ (natural sign) ตามความเข้าใจของ เกรย์ เบย์ ซึ่งจำเลยได้คัดค้านว่าไม่สามารถทำการซักค้านได้ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ แต่ศาลสูงแห่งรัฐอลาบามาได้ตัดสินว่า พยานหูหนวกดังกล่าวนั้นเบิกความได้โดยไม่ต้องนำพาต่อคำร้องคัดค้านของคู่ความ ซึ่งถูกปรักปรำโดยพยานนั้น แม้ว่าคู่ความฝ่ายนั้นจะตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบอย่างยิ่งในการซักค้าน เพื่อทดสอบความเชื่อถือได้ของพยานที่หูหนวกก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้นศาลของมลรัฐเดีว

³⁰Lowell J. Ayers, J.D., "Deaf Person as Witnesses," in *The Law and the Deaf*, ed. Max Friedman, p.21.

กันนี้ยังวินิจฉัยว่า³¹ แม้ว่าคนหูหนวกจะไม่ได้รับการศึกษารายวิชาเพื่อแสดง ความยินยอมหรือไม่ยินยอมโดยการพังกีระหรือสายหน้าเท่านั้น แม้ทำให้การชักค้ำทำได้ สากก็ตาม คนหูหนวกนั้นก็อาจได้รับอนุญาตให้เบิกความได้โดยลูกขุนจะพิจารณาตัดสินในลักษณะ ของการซึ่งนำหนักคำพยาน และความยากลำบากในการชักค้ำคนหูหนวกไม่ถึงเป็นเหตุผล เพียงพอที่จะตัดพยานออกไป³²

หลักเกณฑ์พื้นฐานประการที่สอง ที่ว่า คนหูหนวกจะได้รับอนุญาตให้การเป็น พยานได้ต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของการสาบานตนเป็นพยาน ซึ่งเป็นความยากลำบากสำหรับ คนหูหนวก เพราะแนวคิดของคำปฏิญาณหรือคำสาบานตนมักจะเกี่ยวข้องกับแนวความคิดที่เป็น นามธรรมเป็นจำนวนมาก จากหลักเกณฑ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คนหูหนวกที่เบิกความในฐานะ พยานก่อนอื่นจะต้องเข้าใจธรรมชาติของความถูกต้องและความไม่ถูกต้อง และแนวความคิดที่ เกี่ยวกับพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นที่จะลงโทษผู้ให้การเท็จได้ แม้ว่าแนวความคิดของการ ลงโทษนั้นจะเป็นแนวความคิดนามธรรมขั้นสูง และเป็นสิ่งยากที่จะสื่อสารกับบุคคลผู้ซึ่งขาด พื้นฐานทางภาษาก็ตาม ซึ่งแสดงให้เห็นในคดี *Pruitt v. State*³³ กล่าวคือ พยานเป็น เด็กหญิงที่หูหนวกวัย 14 ปี เป็นผู้เห็นเหตุการณ์ในคดีฆ่าคนตาย และได้มีการซักถามโดย ผ่านล่ามภาษามือ ซึ่งปรากฏว่าพยานที่หูหนวกเข้าใจในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเข้าใจว่าต้องพูดแต่ ความจริง ศาลในคดีนี้จึงถือว่าเป็นพยานที่มีความสามารถ และคำเบิกความของพยานผู้นี้ รับฟังได้

ปัจจุบันนี้จึงเป็นที่ยอมรับว่า ถ้าพยานที่หูหนวกมีวิธีการที่เพียงพอสำหรับการ สื่อสารและสามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ของการสาบานตนยอมเป็นที่เห็นได้อย่างแน่ชัดว่าพยาน ที่หูหนวกเป็นผู้มีความสามารถที่จะเบิกความเป็นพยานได้ ซึ่งมีคดีหลายคดีต่อไปนี้ที่บันทึกไว้

³¹ Chamberlayne, *The Modern Law of Evidence*, sec. 3635, 3636; *Peuitt v. State*, 232 Ala. 421, 168 So.149.

³² *Quinn v. Halbert*, 1882, 55 vt.224; *Ritchey v. People*, 1896, 23 Clol.314, 47 p.272, 384; *Rushton's Case*, 4 Lea. C.C.455 (1786); *State v. Dewolf*, 1830, 8 Coun. 93, 99; *Snyder v. Nations*, 1840, 5 Bladlsf., Ind., 295.

³³ *Pruitt v. State*, 232 Ala.421, 168 So.149.

โดยยึดหลักเกณฑ์³⁴ สำหรับประเทศไทยก็ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับพยานที่เป็นคนหูหนวกหรือ เป็นใบ้ไว้เช่นเดียวกัน โดยได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 96 ว่า พยานที่เป็นคนหูหนวกหรือเป็นใบ้นั้น อาจถูกถามหรือให้คำตอบโดยวิธีเขียนหนังสือ หรือ โดยวิธีอื่นใดที่สมควรได้และคำเบิกความของบุคคลนั้น ๆ ให้ถือว่าเป็นคำพยานบุคคลตาม ประมวลกฎหมายนี้ด้วย

4.3 คำสาบานที่ใช้กับล่ามและพยาน

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยจะยอมรับต่อเมื่อคนหูหนวกสามารถ สื่อสารได้ และวิธีการที่คนหูหนวกจะใช้สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามี 2 วิธี

1. โดยวิธีเขียนหนังสือ
2. โดยวิธีอื่นที่สมควร³⁵ อาทิเช่น การใช้ล่ามภาษามือ

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น ในทางปฏิบัติเมื่อ คนหูหนวกตกอยู่ในฐานะโจทก์ จำเลย หรือพยาน ศาลจะใช้วิธีการถามหรือให้คำตอบโดยวิธี ล่ามภาษามือ และให้ถือว่าเป็นคำเบิกความของบุคคลนั้นสมบูรณ์ตามกฎหมาย

³⁴Burgess V. State, 256 Ala.5, 53 So. 2d 568 (คดีฆ่าคนตาย โดยเจตนา มีญาติของพยานที่หูหนวกทำหน้าที่เป็นล่ามภาษามือ). Dobbins V. little Rock R. & Electric Co., 79 Ark. 85, 86 S.W.794 (คดีทำร้ายร่างกายมีพยาน ที่หูหนวกสามารถให้การเป็นพยาน). Commonwealth V. Clark, 52 Pa. Dist. & Co.189 (คดีข่มขืนกระทำชำเราหญิงที่หูหนวก ผู้หญิงที่หูหนวกผู้นั้นสามารถให้การเป็นพยาน ได้แม้ว่าจะไม่มีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางภาษามือก็ตาม). Quinn V. Halbert, 55 vt. 224 (คนหูหนวกแม้จะไม่มีความรู้ทางภาษามือในคดีแห่งนี้อาจถือว่าคนหูหนวกผู้นั้นมีความ สามารถในการเป็นพยาน). State V. Butler, 157 Iowa 163, 138 N.W.383 (คดีข่มขืนกระทำชำเราที่มีพยานที่หูหนวกสามารถให้การเป็นพยาน). Pruitt V. State, 168 So.149 (คดีฆ่าคนตายโดยเจตนาในคดีนี้มีเด็กผู้หญิงอายุ 13 ปี มีความสามารถให้ การเป็นพยานได้)

³⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 96

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15

การดำเนินกระบวนการพิจารณาในสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับคนหูหนวก
 ประการแรก ล่ามภาษามือต้องทำการสาบานตนก่อน³⁶ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการบิดเบือน
 ข้อเท็จจริงและการแปลที่ผิดพลาดแก่ศาลและลูกขุนได้ อีกทั้งเพื่อป้องกันไม่ให้ล่ามให้การเท็จ
 เพราะภายหลังการสาบานของล่าม ถ้าล่ามแปลผิดไปจากความเป็นจริงล่ามจะต้องถูกตัดสิน
 ว่ามีความผิดด้วยเช่นกัน³⁷ ดังนั้นถ้าล่ามภาษามือมิได้สาบานตนอย่างถูกต้องศาลก็มิอาจ
 สั่งให้ไปดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่อีกครั้งหนึ่งได้ ในทางปฏิบัติเสมือนศาลจะเป็น
 ผู้จัดการเรื่องคำสาบานที่ให้กับพยานและคำสาบานที่ให้กับล่าม โดยคำสาบานของพยานมักจะ
 มีลักษณะดังต่อไปนี้ กล่าวคือ "คุณสาบานตนต่อหน้าพระเจ้าว่า คำให้การของคุณต่อไปนี้ เป็น
 ความจริงทั้งหมด" แต่คำสาบานข้างต้นนี้ไม่เหมาะสมที่จะใช้กับล่าม เพราะล่ามไม่ได้ให้การ
 เป็นพยานเอง แต่ล่ามจะแปลคำให้การของบุคคลอื่นโดยที่ไม่รู้ว่าคำให้การนั้นเป็นความจริง
 หรือไม่ ดังนั้นคำสาบานดังต่อไปนี้จึงเหมาะสมสำหรับล่าม กล่าวคือ "คุณสาบานว่า คุณจะ
 แปลด้วยความถูกต้องเป็นธรรม และไม่มีอคติ คำสาบานที่ถูกเสนอ คำถามและคำตอบนั้น
 ต้องเกี่ยวข้องกับภาษาใต้การพิจารณาต่อหน้าศาล ดังนั้นขอให้พระเจ้าคุ้มครองคุณ"³⁸ หรืออีก
 รูปแบบหนึ่ง เป็นคำสาบานที่คงไว้ซึ่งเนื้อหาครบถ้วนดังนี้ กล่าวคือ "คุณสาบานตนต่อหน้า
 พระเจ้าว่า คุณจะแปลอย่างถูกต้องต่อพยานผู้นี้ และสำหรับพยานผู้นี้ในคดีนี้" ธรรมเนียมปฏิบัติ
 ของจำศาลจะไม่จดคำสาบานแบบคำต่อคำเพียงแต่จะจดลงในบันทึกว่า "คำสาบานได้กระทำ
 อย่างถูกต้อง" ที่เป็นเช่นนี้เพราะคำสาบานที่ให้กับพยานมักจะเป็นรูปแบบมาตรฐาน และ
 คำว่า "อย่างถูกต้อง" แสดงให้เห็นว่าได้มีการใช้รูปแบบมาตรฐาน แต่ศาลจะไม่ได้รับ
 อนุญาตให้ปฏิบัติเช่นนั้น เมื่อคนหูหนวกเบิกความโดยผ่านล่ามภาษามือ โดยจำศาลจะได้รับการ

³⁶ Kelly v. State, 96 Fla.348, 118 So.1.

³⁷ People v. Walker, 231 p.572, 69 Cal.

³⁸ American Jurisprudence Pleading and practice Forms, 58,
 sec.92.

บอกกล่าวให้จัดการให้ค่าสาบานแบบคำต่อคำ ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าศาล ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่า ได้มีการกระทำเช่นนั้นจริง³⁰

จะเห็นได้ว่า การปฏิญาณตนหรือการให้ค่าสาบานมีความสำคัญต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นอย่างมาก จึงได้กำหนดรูปแบบของคำสาบานที่ใช้กับพยานและล่านั้นแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้ค่าให้การของพยานและการแปลของล่านั้นถูกต้อง และสมบูรณ์ตามกฎหมาย นอกจากนี้มีรัฐอีกหลายรัฐในสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ อาทิ เช่น

กฎหมายของรัฐอลาบามา มาตรา 6 มีข้อกำหนดว่า ในการฟ้องร้องคดีอาญาทั้งปวง จำเลยมีสิทธิได้ยิน และทราบลักษณะและสาเหตุของข้อกล่าวหา และเผชิญหน้ากับพยานฝ่ายตรงข้าม และเบิกความเป็นพยานด้วยตนเอง ถ้าจำเลยเลือกกระทำดั่งนั้นจำเลยจะไม่ถูกกระทบกระทั่งต่อชีวิต เสรีภาพ ทรัพย์สิน เว้นแต่กระบวนการทางกฎหมาย³⁰

กฎหมายของรัฐ Tennessee

ข้อที่ 24-108 มีข้อกำหนดว่า เมื่อไหร่ก็ตามที่คนหูหนวกเป็นพยาน หรือเป็นคู่ความในศาล ศาลต้องจัดหาล่ามที่มีคุณสมบัติให้ และค่าล่ามรวมอยู่ในคดีด้วย

กฎหมายของรัฐ Wisconsin

ข้อ 269.55 มีข้อกำหนดว่า เมื่อไหร่ก็ตามที่คนหูหนวกเป็นพยาน หรือเป็นคู่ความในศาล และไม่สามารถอ่านและเขียนได้ ศาลจะจัดล่ามที่มีความสามารถให้ โดยรัฐจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

กฎหมายของรัฐ Minnesota

ข้อ 253.053 มีข้อกำหนดว่า ให้มีการจัดหาล่ามให้แก่คนหูหนวก และค่าล่ามจ่ายโดยมลรัฐนั้น

กฎหมายของรัฐ Oklahoma

ข้อ 1278 อนุ 22 มีข้อกำหนดว่า ล่ามจะถูกจัดหาหรือเตรียมไว้สำหรับคนหูหนวกในการดำเนินคดีอาญา

³⁰Section 6 (Will of Rights) of the Constitution of Alabama, 1901.

จะเห็นได้ว่าความพิการทางภาษาของจำเลยนี้ มิได้ทำให้สิทธิของจำเลยที่หูหนวกที่จะได้รับตามรัฐธรรมนูญลดน้อยลงไป และในการดำเนินกระบวนการทางกฎหมายที่ถูกต้องรัฐจะต้องเป็นผู้ประสานวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้ประชาชนที่คล้ายโอกาสนั้นได้รับสิทธิและผลประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งสิทธิพิเศษซึ่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และกฎข้อบังคับกำหนด⁴⁰

ปัจจุบันพบว่าคนหูหนวกมีความสามารถไม่เท่ากับบุคคลธรรมดา จะเห็นได้จากในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นคนหูหนวก การขาดความสามารถในการต่อสู้คดีและป้องกันสิทธิของตนเอง รวมทั้งอุปสรรคทางการสื่อสารและศัพท์กฎหมายที่สูงชันไปอีกนั้น ย่อมเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ทำให้คนหูหนวกต้องเผชิญเมื่อตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ล่ามภาษามือจึงเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นที่จะต้องได้รับการจัดหาไว้สำหรับผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวก⁴¹ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดีก็ตาม ปัญหาในการดำเนินคดีกับคนหูหนวกดังกล่าวยังมีอยู่และยังไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควรสำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นโดยเหตุที่กระบวนการทางอาญาของสหรัฐอเมริกา เน้นหนักในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล จึงได้ให้ความสำคัญแก่ปัญหาในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวก และปัญหาในเรื่องความสามารถในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหาและจำเลยเป็นอย่างมาก เนื่องจากว่าอาจจะกระทบกระเทือนถึงสิทธิของจำเลยในกระบวนการทางอาญาตามรัฐธรรมนูญได้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นในบทที่ 3 ต่อไป

⁴⁰Lowell J. Myers, J.D., "Interpreter in Criminal Case," The Law and the Deaf, p.134.

⁴¹Goldberg, "The Law From Shield to Sword for Deaf People," 9.Hum Rto 22 (1980).